

половині XIX – на початку XX ст. *Науковий часопис* Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Серія 18: Право. К.: Вид-во НПУ імені М Драгоманова., Вип. 32. С. 29–34.

9. Полное собрание законов Российской империи. Собрание 2. Т. 12. № 23771.

10. ЦДДА України у м. Київ, ф. 442, оп.1, спр. 382.

11. ЦДДА України у м. Київ, ф. 442, оп.1, спр.9034.

12. Уложение о наказаниях уголовных и исправительных. СПб., 1845. 920 с.

13. Уложение о наказаниях уголовных и исправительных. СПб., 1901. 925 с.

Вікторія Павленко
ORCID: 0000-0002-8160-8629

ГРОШОВА ПОЛІТИКА У НАДДНІПРЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

MONETARY POLICY IN THE DNIEPER REGION IN THE LATE XVIII - EARLY XX CENTURIES AN OBJECT OF SCIENTIFIC RESEARCH

Друга половина XVIII ст. пов'язана із драматичними за своїми наслідками подіями для українських земель, через їхнє включення до складу Російської та Австрійської імперій. Наддніпрянська Україна в декілька етапів була інкорпорованою імперською Росією і в XIX ст. адміністративно поділялася на 9 губерній: Полтавська, Чернігівська, Харківська, Катеринославська, Таврійська, Херсонська, Волинська, Київська і Подільська.

Проблеми історії грошового обігу та його регулювання владними інституціями в Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII – на початку XX ст. знайшли певне відображення в історіографії [5; 10–17]. У той же час дана наукова проблема є однією із складних проблем у сучасній історіографії. Складність дослідження пов'язана із методологічними особливостями дослідження різних складових фінансової політики та специфікою джерельної бази.

Важливою методологічною парадигмою є врахування антропологічного підходу до вивчення грошового обігу, адже різні верстви населення не лише користувалися різними грошовими номіналами, а й мали різне відношення до грошових одиниць [9]. І виявлення саме цих особливостей є важливим завданням дослідника. З іншого боку, грошовий обіг мав певні регіональні відмінності [6–8], пов'язані з економічним станом населення, розвитком торгівлі та ін.

Не менш вагомою складовою дослідження грошового обігу є вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на вартість грошей [10] і їхню купівельну спроможність, це перш за все розвиток банківського сектору, радикальні зміни

державної політики, різноманітні реформи та контрреформи, природні катаклізми, безкінечні війни, які вела Російська імперія та ін.

Окремою складовою досліджень грошового обігу є різноманітні зловживання, пов'язані із грошовими одиницями, перш за все, підробка та поширення грошових фальсифікатів на грошовому ринку Наддніпрянщини [1–2].

На нашу думку, історія грошового обігу та його регулювання владними інституціями в Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII – на початку XX ст. є важливою науковою проблемою, яка потребує комплексного дослідження.

Література

1. Бойко-Гагарін А.С. Газетна періодика як джерело вивчення процесів фальшування монет і банкнот у кінці XIX – початку XX століття. *Український нумізматичний щорічник*. № 2. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 132–149. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2018-2-132-149>

2. Бойко-Гагарін А.С. Шахрайство навколо фальшивомонетництва у Російській та Австро-Угорській імперіях у XIX–XX ст. *Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць*. Випуск 61. К., 2020. С. 27–34.

3. Молчанов В.Б. Вплив грошової реформи С. Ю. Вітте (1895–1898 рр.) на життєвий рівень населення Підросійської України. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* 2011. Вип. 19. С. 129–150.

4. Молчанов В.Б. Вплив селянської реформи 1861 р. на добробут населення України. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* 2011. Вип. 18. С. 95–104.

5. Орлик В.М. Фінансова політика Російської імперії в українських губерніях у XIX ст. (історіографія проблеми). *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* Вип. XI. Київ.: Ін-т історії України НАН України, 2006. С. 85–95.

6. Орлик В.М. Єгор Канкрін і фінансова політика Російської імперії в Правобережній Україні в другій чверті XIX ст. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць: У 2-х частинах*. К.: НАН України, Інститут історії України. 2006. Число 13. Част.2. С. 97–110.

7. Орлик В.М. Регіональні особливості податкової політики уряду Російської імперії в дореформений період: проблеми методології дослідження. *Гуржійські історичні читання. Збірник наукових праць, присвячених члену-кореспонденту АН УРСР І.О. Гуржію*. Вип.4. Черкаси, 2011. С. 281–283.

8. Орлик В.М. До питання фінансового стану українських губерній у другій чверті XIX ст. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2002. Вип.2. Ч. II. С. 45–48.

9. Орлик В. М. Селянство України в фінансній політиці імперій Романових і Габсбургів. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* Вип. 13. К., 2007. С. 83–86.

10. Орлик С.В. Вплив фінансових реформ на курс рубля у 60-х роках XIX століття в Російській імперії. *Наукові записки з української історії : зб. наук. статей*. Вип.33. 2013. С. 259–262.

11. Орлик С.В. Розмінні марки та казначейські знаки у грошовому обігу в

Україні в період Першої світової війни. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Збірка наукових праць*. К.: Інститут історії України, 2015. Число 26–27. С. 141–148.

12. Потильчак О. Знахідка монет XVIII століття з Литвинівки Вишгородського району на Київщині. *Український нумізматичний щорічник*, 1, 2017. С. 108–121.

13. Потильчак О. Мідна російська монета у грошовому обігу Правобережної України у XVIII ст. (на матеріалах нумізматичних знахідок 2017 року з трушків на білоцерківщині). *Український нумізматичний щорічник*, 2, 2018. С. 119–131. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2018-2-119-131>

14. Скоморович І.Г. Грошові системи на Українських землях: історія і теорія. Львів, 2011. 244 с.

15. Тхоржевський Р. Нариси історії грошей в Україні. Тернопіль, 1999. 238 с.

16. Шпортун О. Регулювання грошового обігу казенними палатами у Наддніпрянській Україні. *Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки* : V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Меджибіж, 21–22 черв. 2018 р. Меджибіж; Переяслав-Хмельницький; Кропивницький; Київ, 2018. С. 136–139.

17. Шуст Р. Нумізматика: історія грошового обігу та монетної справи в Україні: навч. посіб. Київ, 2009. 376 с.

Анатолій Сустретов
ORCID: 0000-0001-6313-7803

ФАЛЬШИВИ ГРОШОВІ ЗНАКИ У НАДДНІПРЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ В ДОРЕФОРМЕННИЙ ПЕРІОД: ІСТОРИОГРАФІЯ

COUNTERFEIT BANKNOTES IN DNIEPER UKRAINE DURING PRE – REFORM PERIOD: HISTORIOGRAPHY

Питання підробки грошових знаків завжди викликало значний інтерес не лише наукового характеру. Фальшивомонетництво є тематикою, до якої прикута увага широкого кола осіб. Варто зауважити, що це вплинуло й на висвітлення проблематики в літературі, оскільки існує багато книг не наукових, які видають не професійні дослідники. Ми у свою чергу намагаємось проаналізувати саме науковий доробок фальшивомонетництва на українських землях у складі Російської імперії в дореформений період. Також слід звернути увагу, що після інкорпорації Гетьманської держави, розповсюдження на інших сучасних українських землях адміністративного устрою Російської імперії [12], тут з деякими особливостями стали діяти й загальноімперські тенденції щодо підробок грошових знаків.